

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců JUDr. Jaromíra Klepše a JUDr. Vladimíra Gabriela Navrátila v právní věci

žalobce: **Město Havlíčkův Brod**
sídlem Havlíčkovo náměstí 57, Havlíčkův Brod
zastoupeného JUDr. Lubomírem Málkem, advokátem
se sídlem Horní 6, 580 01 Havlíčkův Brod

proti

žalovanému: **Ministerstvo životního prostředí**
se sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 4. 2021, č. j. MZP/2020/560/308

takto:

- I.** Žaloba **se zamítá.**
- II.** Žalobkyně **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.
- III.** Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává.**

Odůvodnění

I. Předmět sporu

1. Žalobci byla rozhodnutím České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Havlíčkův Brod, č. j. ČIŽP/46/2019/9234 ze dne 16. 12. 2019 (dále též „*prvostupňové rozhodnutí*“), uložena pokuta ve výši 720.000,- Kč za přestupek dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa. Sankcionované jednání spočívalo v tom, že žalobce ohrozil životní prostředí v lesích vytvořením podmínek pro působení biotických a abiotických činitelů, když v průběhu měsíců srpna a září roku 2018 nezajistil včasné zpracování

a asanaci celkem 3.592 m³ kůrovci napadené smrkové dřevní hmoty na pozemcích ve svém vlastnictví p.č. X, vše v k.ú. X, v porostních skupinách X a X tak, aby v ní tito nemohli dokončit svůj vývoj, namnožit se a rozšířit se do okolních lesních porostů.

2. Odvolání žalobce zamítl žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 4. 2021, čj. MZP/2020/560/308 a prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

II. Napadené rozhodnutí

3. Žalovaný v napadeném rozhodnutí uvedl, že ve dnech 14. 3. 2019 a 20. 3. 2019 provedli inspektoři České inspekce životního prostředí kontrolu ve vybraných lesních porostech náležejících do lesního hospodářského celku ve vlastnictví žalobce zaměřenou zejména na dodržování vybraného závazného ustanovení lesního hospodářského plánu, kterým je maximální celková výše těžeb, dále na kontrolu rozvoje biotických činitelů (škodlivých hmyzích škůdců) a na obnovu lesních porostů.
4. Neztotožnil se se žalobcem, že by v průběhu řízení prokázal, že učinil vše pro to, aby přestupku zabránil. Uvedl, že žalobci byla opakovaně v letech 2016 a 2017 uložena sankce za včasné nezpracování či neasanování kůrovcové dřevní hmoty (tj. v době, kdy byla kůrovcová kalamita v samém začátku a v rámci nahodilé kůrovcové těžby byly zpracovávány relativně malé objemy dřevní hmoty). Jednalo se o příkaz č. j. ČIŽP/46/OOL/SR01/1609814.001/16/HJM a rozhodnutí č. j. ČIŽP/6/2017/3783, kterými byla uložena pokuta. V těchto případech Město Havlíčkův Brod neuplatnilo žádný opravný prostředek (uznalo pochybení). Z uvedeného je zřejmé, že nejenže již v letech 2016 a 2017 nebyla veškerá kůrovcová dřevní hmota zpracovávána včas, ale zároveň ani ochraně lesních porostů nebyla věnována náležitá péče. Tvrzení žalobce, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránil, nelze považovat za relevantní, když žalobce ani nerespektuje platnou legislativu v lesním hospodářství, neboť nevede lesní hospodářskou evidenci stanovenou vyhláškou č. 101/1996 Sb., nemůže mít tedy o množství kůrovcové hmoty v jednotlivých lesních porostech detailní přehled, natož aby na základě těchto údajů plánoval a realizoval obranná a ochranná opatření.
5. S námitkou, že mimořádnou okolností byla tzv. kůrovcová kalamita, se žalovaný rovněž neztotožnil. Uvedl, že celé území ORP Havlíčkův Brod v daném období rozhodně nepatřilo k 10 nejzasazenějším ORP v rámci České republiky (respektive mezi uváděných nejzasazenějších 5%). Důkazem toho je opatření obecné povahy č.j. 18918/2019-MZE-16212 ze dne 3.4.2019, z něhož je zřejmé, že do mimořádné kalamitní zóny byla ke dni 3.4.2019 zařazena v rámci ORP Havlíčkův Brod pouze část katastrálních území v jeho jižní části, zatímco v jiných krajích, např. Olomouc, Ostrava, Zlín, Brno, ale i v kraji Vysočina, se již nacházely ORP, kde byla vyhlášena tzv. „kalamitní zóna“ na téměř celém nebo dokonce i celém území ORP.
6. K námitce, že žalobce byl potrestán exemplárně, žalovaný uvedl, že je běžnou praxí, že inspekce v rámci své dozorové činnosti periodicky provádí kontroly u vlastníků větších lesních majetků (nad 50 ha), hospodařících podle tzv. lesních hospodářských plánů. Pokud inspekce zjistí na daném majetku protiprávní stav, provádí obvykle v následujících letech opakovanou kontrolu za účelem ověření si hospodaření na daném majetku v souladu s platnými předpisy v lesním hospodaření. Toto je případ i Města Havlíčkův Brod, kterému byla opakovaně v letech 2016 a 2017 uložena sankce za včasné nezpracování či neasanování kůrovcové dřevní hmoty.
7. Neztotožnil se rovněž s námitkou nepřiměřenosti uložené pokuty. Uvedl, že s rozhodnými skutečnostmi se inspekce vypořádala na str. 16 – 18 prvostupňového rozhodnutí. Odkázal na názor inspekce, že žalobce *v počátku kůrovcové kalamity jednal liknavě, že si byl již v průběhu roku 2016 vědom, že i přes uzavření 4 smluv s dodavateli prací trpí nedostatečnými zpracovatelskými kapacitami. Přesto byla výzva k podání nabídek na uzavření rámcové dohody na plnění veřejné zakázky na těžební práce v lesních porostech v souvislosti s kůrovcovou kalamitou podána až dne 25. 9. 2018. V mezidobí sice došlo k uzavření několika smluv a objednávek na vybrané lesnické činnosti, nicméně se jednalo povětšinou o jednotlivé živnostníky s omezenými zpracovatelskými kapacitami, proto byly tyto smlouvy povětšinou uzavírány na předpokládané množství řádově několik málo stovek m³, což nepostačovalo. Žalobcem uváděné údaje o množství kůrovcového dříví, zpracovatelských*

kapacitách v roce 2018, množství vytěženého dřeva, a že žalobce nezaměstnává žádné zaměstnance způsobilé k těžbě, pak nejsou relevantní.

8. K námitce, že žalobci není zřejmé, jak souvisí skutečnost, že nevedl evidenci dle vyhlášky č. 101/1996 Sb. s tím, zda vynaložil veškeré potřebné úsilí k tomu, aby k přestupku nedošlo, žalovaný uvedl, že zjišťování a evidence výskytu a rozsahu škodlivých činitelů a jimi způsobených poškození patří mezi opatření k ochraně lesa dle § 32 zákona č. 289/1995 Sb., § 2 a § 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb. Z citované legislativy platné a účinné v době spáchání přestupku je zřejmé, že zjišťování a evidence výskytu hmyzích škůdců nepochybně patří mezi opatření v ochraně lesa, které žalobce nerespektoval. K námitce, že veškerou evidenci podrobně vede, jen tyto údaje nemá uvedeny v jednom dokumentu, který by měl strukturu dle ustanovení § 2 odst. 4 vyhlášky 101/1996 Sb., žalovaný uvedl, že žalobce slučuje dvě různé lesní hospodářské evidence. V souladu s ustanovením § 24 odst. 3 zákona č. 289/1995 Sb. je povinností žalobce zabezpečit zpracování lesního hospodářského plánu. Dále v souladu s ustanovením § 40 téhož zákona je povinno vést lesní hospodářskou evidenci mimo jiné i o plnění závazných ustanovení plánu v jednotlivých porostech, mezi které patří v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 zákona č. 289/1995 Sb. i maximální celková výše těžeb. Tuto lesní hospodářskou evidenci si inspekce vyžádala a zmiňuje ji zejména na str. 13 odůvodnění napadeného rozhodnutí. V odůvodnění prvostupňového rozhodnutí bylo pouze konstatováno, že není vedena evidence stanovená vlastníkem lesních pozemků vyhláškou č. 101/1996 Sb. Tvrzení žalovaného, že mu inspekce vytýkala nevedení vůbec žádné evidence, se tak nezakládá na pravdě.
9. Žalovaný neshledal důvodnou ani námitku, že by žalobce byl uznán vinným z přestupku, který právní řád nezná. Poukázal na výrok prvostupňového rozhodnutí, skutkovou větu a právní kvalifikaci tohoto jednání dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb. K polemice žalobce, zda mohl ohrozit životní prostředí, žalobce konstatoval, že se nejedná primárně o jeho přestupkové jednání. Žalovaný je názoru, že jaký způsob ke zvládnutí kalamitní situace vlastník lesa zvolí, je na jeho uvážení a rozhodnutí. Měl by však zajistit stav lesních porostů, který bude respektovat platnou legislativu v lesním hospodářství. Odkazovat se na nedostatek kvalifikovaných pracovníků bez provádění opakovaných výběrových řízení, bez snahy přijmout nové zaměstnance a bez zvážení nákupu vhodné lesní techniky, nelze považovat za relevantní argument.
10. Výše pokuty pak odpovídá podle žalovaného § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, žalovaný poukázal na to, že rozhodnutím č. j. ČIŽP/42/2019/120 za včasné nezpracování 4.355 m³ kůrovcového dříví byla právnické osobě uložena pokuta ve výši 4.000.000 Kč; rozhodnutím č.j. ČIŽP/46/OOL/SRO1/1610286.003/16/UVA rovněž za včasné nezpracování kůrovcového dříví v množství 200 m³ byla uložena pokuta ve výši 240.000 Kč.
11. Žalovaný je dále toho názoru, že správní orgán I. stupně v rámci vedeného řízení o přestupku postupoval v souladu s ustanovením § 50 odst. 3 správního řádu, které řeší podklady pro vydání rozhodnutí a správně a spolehlivě zjistil všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného. V rámci vedeného řízení o přestupku se správní orgán I. stupně vypořádal jak s námitkou o vzrůstajícím objemu těžby v jednotlivých letech, tak i s námitkou, že Město Havlíčkův Brod údajně vynaložilo veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránilo, ve smyslu ustanovení § 21 zákona č. 250/2016 Sb.
12. Žalovaný dále shrnul, že z hlediska společenské nebezpečnosti nelze předmětné protiprávního jednání vyhodnotit jako zanedbatelné. V tomto řízení sice nebylo prokázáno, že žalobce úmyslně ohrozil zájem chráněný zákonem, nicméně protiprávní stav na lesním pozemku může být vyvolán i neúmyslně (nedbalostí). K naplnění příslušné skutkové podstaty pak dojde faktickým nekonáním (opomenutím toho, k čemu byl obviněný povinen).
13. Řízení o přestupku nebylo vedeno z důvodu, že žalobce „včas neodstranil stojící kůrovcové souše“, ale z důvodu, že umožnil dokončení vývoje hmyzích škůdců, zejména lýkožrouta smrkového a lýkožrouta severského v předmětných lesních porostech a umožnil tak rozšíření

jeho následné generace do okolních lesních porostů (dle protokolu o kontrole). Jinými slovy, spáchání přestupku podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb. je spatřováno ve skutečnosti, že obviněný včas nezajistil zpracování či jinou asanaci celkem 3592 m³ kůrovci převážně druhu lýkožrout smrkový a lýkožrout severský napadené smrkové dřevní hmoty v lesních porostech tak, aby v ní tyto nemohli dokončit svůj vývoj - namnožit se a rozšířit se do okolních lesních porostů. Toto dokazuje existence kůrovcových souší (hmyzími škůdci již opuštěných), které se v předmětných lesních porostech nacházely v den kontroly. Platná legislativa v lesním hospodářství stanoví vlastníkům lesa povinnosti provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les. K tomu náleží především zjišťování a evidence výskytu a rozsahu škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření a dále pak preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů (ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb.). Je plně v kompetenci obviněného, jakým způsobem provede zpracování nahodilé (kůrovcové) těžby (vlastními zaměstnanci, externími dodavateli prací), ale měl by zajistit stav lesních porostů, který bude respektovat platnou legislativu v lesním hospodářství. Ochrana životního prostředí a ochrana lesa a lesních ekosystémů je zakotvena i v dalších právních předpisech, kterými je především zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů. Ohrožení životního prostředí spočívá především v tom, že žalovaný nezajistil včasné zpracování či jinou asanaci celkem 3592 m³ kůrovci napadené dřevní hmoty tak, aby nemohli dokončit svůj vývoj, namnožit se a rozšířit se do okolních lesních porostů.

14. Žalovaný shrnul, že v souladu s ustanovením § 4 odst. 2 zákona č. 282/1991 Sb. byla pokuta stanovena ve výši 720.000 Kč. Za takovýto přestupek je možné uložit pokutu až do výše 5.000.000 Kč. Pokuta je uložena v odpovídající výši, plní přiměřený výchovný účinek a má obviněného vést k respektování zákonných povinností. Výše stanovené pokuty podle názoru MŽP zcela odpovídá popsáním skutkovým okolnostem, společenské nebezpečnosti, jakož i dosavadní rozhodovací činnosti v typově srovnatelných případech. Skutek nelze bagatelizovat, vlastní závažností neodpovídá nějaké toliko symbolické pokutě. Žalovaný neshledal žádné skutečnosti, jež by opodstatňovaly moderaci vyměřené pokuty. Žalovaný neshledal ani, že by byla pokuta likvidační, což nedovodil z výše uvedené pokuty z informací o majetkových poměrech obviněného, dostupných na stránkách Města Havlíčkův Brod (Střednědobý výhled rozpočtu Město Havlíčkův Brod 2021 - 2022, kde jsou uvedena data o skutečnosti hospodaření v minulém období 2016 - 2020 a výhled na období 2021 -2022) absolutně nedovozuje. Polovina uložené pokuty je příjmem rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR, zbylých 50 % je příjmem rozpočtu Města Havlíčkův Brod. Pro úplnost žalovaný poukázal na možnost žalobce požádat celní úřad o posečkání nebo o rozložení pokuty do splátek podle § 156 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád.

III. Žaloba

15. Proti napadenému rozhodnutí podal žalobce žalobu, jíž se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí, eventuálně snížení uložené pokuty. Namítl, že zde byly splněny všechny podmínky dle ustanovení § 21 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky. Žalobce prokázal, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránil.
16. Uvedl, že v roce 2018 v lesích v katastrálním území X u Havlíčkova Brodu panovaly výjimečné okolnosti, a to výskyt tzv. kůrovcové kalamity. Jako důkaz této skutečnosti žalobce ve správním řízení navrhl dokument Ústavu pro hospodářskou úpravu v lesích v Brandýse nad Labem (jehož dokumenty jako důkaz používá i ČIŽP), a to „*Nová aktualizace kůrovcové mapy v období od září 2018 až září 2019*“. Z tohoto dokumentu vyplývá, že obvod obce s rozšířenou působností Havlíčkův Brod patří mezi 10 nejvíce zasažených obvodů v republice. Takových obvodů obcí s rozšířenou působností je v České republice 205, předmětný obvod tak patří mezi 5% nejzasaženějších.

17. Žalovaný s tím, že by ORP Havlíčkův Brod patřil mezi oblasti nejvíce zasažené kůrovcovou kalamitou, nesouhlasí a v odůvodnění svého rozhodnutí odkazuje na své opatření obecné povahy, z něhož má být zřejmé, že do mimořádné kalamitní zóny měla být z ORP Havlíčkův Brod zařazena pouze jeho jižní část. Žalobce má za to, že důkaz dokumentem výzkumného ústavu má vyšší sílu než důkaz údaji obsaženými v právním předpisu
18. Žalobce uvedl, že práce v lese včetně těžebních prací zajišťuje prostřednictvím externích dodavatelů, žalobce žádné osoby se zkušenostmi s těžbou v lese nezaměstnává. Na provádění potřebných prací byly od roku 2016 uzavřeny 4 různé smlouvy podle typu prováděných prací. Objem prací nebyl nijak omezen. To proto, aby bylo možné reagovat na nenadálé události. To ale na zvládnutí vytěžení a odvozu dřeva napadeného kůrovcem nestačilo. Kapacita nasmlouvaných externích dodavatelů tedy byla průběžně navyšována. V roce 2017 byla uzavřena další smlouva na posílení kalamitní kůrovcové těžby harvesterovou technologií, a to s Lesním družstvem ve Štokách. Dále byla v prosinci 2017 uzavřena další smlouva s panem Doležalem. To ale stále nestačilo, proto bylo na konci února 2018 dohodnuto navýšení prací od Lesního družstva ve Štokách, v květnu, červenci a říjnu 2018 bylo objednáno provedení dalších těžebních prací u několika živnostníků. Protože těžební kapacita těchto firem stále nebyla dostatečná a protože tyto smlouvy a dvě objednávky byly uzavřeny bez výběrového řízení, proběhlo v létě roku 2018 výběrové řízení na posílení kapacity kalamitní kůrovcové těžby dřeva a jeho odvozu. Po dřívějších zkušenostech bylo přistoupeno k výjimečnému kroku, smlouvy o dílo byly uzavřeny s každým, kdo se do výběrového řízení přihlásil. Příprava výběrových řízení a jejich průběh zdržuje uzavírání nových smluv o větším finančním objemu minimálně o 2-3 měsíce.
19. Dlouhodobě v lesích žalobce těží cca 4.800 m³ dřeva ročně. V roce 2017 ale vytěžil 8.608 m³ dřeva (z toho kůrovcem zasažené dřevo 5.527 m³), v roce 2018 31.004 m³ dřeva a v roce 2019 bylo vytěženo 76.353 m³ dřeva.
20. Zpracování a asanace celkem 3.592 m³ kůrovci napadené dřevní hmoty se týká jen cca 3,1 % kůrovci napadené dřevní hmoty. V letech 2017-2019 činila těžba kůrovci napadené dřevní hmoty za tyto roky v součtu celkem 115.965 m³.
21. Žalovaný žalobci vyčítá, že v počátku kůrovcové kalamity jednal liknavě, neboť některé smlouvy, jejichž uzavřením žalobce reagoval na vzniklou situaci, byly uzavřeny jen na předpokládaný objem těžby několik málo stovek m³, což bylo nedostatečné. Žalovaný však nezmiňuje ten fakt, že na základě těchto smluv byl proveden objem těžby vyšší, než v nich byl jako předpokládaný uveden. Ve smlouvách byl sice uveden předpokládaný objem těžby, jednalo se ale o smlouvy rámcové, které umožnily objednání a provedení i většího rozsahu prací. Navíc bylo velmi obtížné předem odhadnout budoucí potřebu těžby a rozsah kalamity.
22. Žalobce nesouhlasí s názorem žalovaného, že když žalobce nevedl lesní hospodářskou evidenci stanovenou vyhláškou č. 101/1996 Sb., nemohl mít o množství kůrovcové hmoty v jednotlivých lesních porostech detailní přehled, natož aby žalobce na základě těchto údajů plánoval a realizoval obranná a ochranná opatření. Žalobci není zřejmé, jak to souvisí s tím, zda vynaložil veškeré potřebné úsilí k tomu, aby k přestupku nedošlo. Vedení této evidence navazuje na ustanovení § 32 odst. 1 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích. Ten uvádí, že se vede jen pro pozdější průkaznost přijatých opatření. Tato evidence není stanovena k samotnému provádění opatření. Veškeré potřebné údaje žalobce evidoval, přehled o stavu lesů měl. Problém byl pouze v tom, že veškeré tyto údaje nebyly uvedeny v jednom dokumentu, který by měl strukturu upravenou v ustanovení § 2 odst. 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb. ČIŽP byla na její výzvu poskytnuta velmi podrobná evidence jak celkové těžby, tak pouze kůrovcové těžby.
23. Žalobce namítl, že pokud byl uznán vinným za ohrožení životního prostředí, mělo být v odůvodnění prvostupňového rozhodnutí výslovně popsáno, v čem toto ohrožení spočívá. Např. uvedením, které další konkrétní porosty byly ohroženy. V odůvodnění rozhodnutí je ale pouze uvedeno, že kůrovci mohli dokončit svůj vývoj, namnožit se a rozšířit se do okolních lesních

porostů. Za obvyklých podmínek by na tomto tvrzení něco bylo, zde je ale potřeba brát v úvahu rozsah kůrovcové kalamity. Velká část okolních stromů již byla dřív vytěžena nebo kvůli napadení kůrovcem probíhala jejich těžba. Že část lesa v daných porostních skupinách již byla vytěžena, vyplývá i ze samotného rozhodnutí ČIŽP. Žalobce je tak přesvědčen, že v tomto případě k ohrožení životního prostředí nedošlo.

24. Žalobce má za to, že pokuta je nepřiměřená. Z výroční zprávy ČIŽP za rok 2019, ze strany č. 60 vyplývá, že ČIŽP na úseku ochrany lesa v roce 2019 pravomocně uložila pokuty v souhrnné výši 17.806.800,- Kč. V publikaci Zpravodaj ochrany lesa Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti je na straně 61 uvedeno „V roce 2018 se situace ještě dále výrazně zhoršovala. Dle evidence překročil objem smrkového kůrovcového dříví 8 mil. m³. Při dopočtu dle stejného postupu jako v předchozím roce byl objem smrkového kůrovcového dříví na úrovni cca 12 mil. m³, což znamená, že došlo k dalšímu zhruba dvojnásobnému navýšení objemu kůrovcového dříví. V porostech navíc zůstalo blíže nespecifikované množství stojících sterilních souší, dle odhadu v objemu 3–5 mil. m³. V roce 2019 se očekává další zhoršení, a to na úrovni přibližně dvojnásobku proti roku 2018.“ Z uvedeného vyplývá, že pokuta, která byla žalobci uložena, odpovídá hodnotě 4% objemu všech uložených pokut na úseku ochrany lesa v rámci celé ČR. Množství žalobcem nezpracovaného kůrovcem napadeného dřeva ale odpovídá odhadem jen 0,08% napadeného dřeva ponechaného v lese v celé ČR. I přesto, že se s kůrovcovou kalamitou potýkala podstatná část ČR, kvůli čemuž na trhu nebyly k dispozici dostatečné zpracovatelské kapacity, žalobce za dva, tři roky dokázal navýšit roční objem těžby v lese na cca 1.458 %. Nevytěžené množství dřeva napadeného kůrovcem činí jen cca 3,1 % objemu dřeva napadeného kůrovcem, které v letech 2017-2019 dokázal vytěžit.

IV. Vyjádření žalovaného

25. Žalovaný ve vyjádření, ani správnímu orgánu I. stupně, není známo, jakým způsobem se cítí být Město Havlíčkův Brod zkráceno na svých právech v důsledku uložené pokuty. Kromě tohoto konstatování v žalobě žádné důkazy neuvádí.
26. K výši pokuty žalovaný uvedl, že za uvedený přestupek stanovila inspekce pokutu ve výši 718.400 Kč, což je 14 % z možnosti uložení pokuty (pokuta může být uložena až do výše 5 milionů Kč). Dle názoru žalovaného pokuta byla uložena v odpovídající výši, plní přiměřený výchovný účinek a má obviněného vést k respektování zákonných povinností. Bylo rovněž dbáno na to, aby při rozhodování skutkově shodných a podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Poukázal na to, že dle ustanovení § 2 odst. 3 zákona č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí ČR, ve znění pozdějších předpisů, připadá 50 % z uložené pokuty do rozpočtu obce, v jejímž katastru došlo k porušení předpisů. Jelikož k přestupku došlo v k.ú. X a X je místní částí Města Havlíčkův Brod, polovina z uložené částky pokuty, konkrétně 360 000 Kč, připadá do rozpočtu Města Havlíčkův Brod. V souladu s uvedeným zákonem by Město Havlíčkův Brod mělo zajistit účelové využití tohoto příjmu k ochraně životního prostředí.
27. K věci samé žalovaný uvedl, že z kontrolního zjištění inspekce je zřejmé, že za předmětný lesní majetek není vedena lesní hospodářská evidence stanovená vlastníkům lesních pozemků vyhláškou č. 101/1996 Sb., která mimo jiné stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa. Jak může žalobce tvrdit, že se od samého počátku kůrovcové kalamity snažil všemi dostupnými prostředky a na všech lokalitách zpracovávat napadené dřevo, když nevede lesní hospodářskou evidenci, a nemá tak o jeho množství v jednotlivých lesních porostech detailní přehled.
28. Je třeba také zmínit, že Městu Havlíčkův Brod byla opakovaně v letech 2016 a 2017 uložena sankce za včasné nezpracování či neasanování kůrovcové dřevní hmoty (tj. v době, kdy byla kůrovcová kalamity v samém začátku a v rámci nahodilé kůrovcové těžby byly zpracovávány relativně malé objemy dřevní hmoty). Jednalo se o příkaz č.j. ČIŽP/46/OOL/SR01/1609814.001/16/HJM a rozhodnutí č.j. ČIŽP46/2017/3783. Proti rozhodnutí Město Havlíčkův Brod neuplatnilo žádný opravný prostředek, uznalo tedy svoje pochybení. Tvrzení žalobce, že vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránil, nelze považovat za relevantní, když ani nerespektuje

platnou legislativu v lesním hospodářství, neboť nevede lesní hospodářskou evidenci stanovenou vyhláškou č. 110/1996 Sb., tj. nemůže mít o množství kůrovcové hmoty v jednotlivých lesních porostech detailní přehled, natož aby na základě těchto údajů plánoval a realizoval obranná a ochranná opatření.

29. Žalovaný poukázal na mapu „*Nová aktualizace kůrovcové mapy v období od září 2018 do září 2019*“, z ní vyplývá, že v tomto sledovaném období ORP Havlíčkův Brod rozhodně nepatřil k 10 nejzasazenějším ORP v rámci České republiky. Důkazem toho je opatření obecné povahy č.j. 18918/2019-MZE-16212 ze dne 3.4.2019, ze kterého je zřejmé, že do mimořádné kalamitní zóny byla ke dni 3.4.2019 (datum vydání opatření) zařazena v rámci ORP Havlíčkův Brod pouze část katastrálních území v jeho jižní části. Z vyjádření žalobce a předložených smluv je zřejmé, že již od r. 2016 si byl vědom nedostatečných zpracovatelských kapacit na likvidaci narůstajícího objemu kůrovcové těžby, přesto byla výzva k podání nabídek na uzavření rámcové dohody na plnění veřejné zakázky na těžební práce v lesních porostech v souvislosti s kůrovcovou kalamitou podána až 25. 9. 2018.
30. K názoru žalobce, že neohrozil životní prostředí, žalovaný konstatuje, že s ohledem na bionomii hmyzích škůdců s jistotou tvrdit, že tento lesní porost je ještě hmyzími škůdci ohrožen a sousední již nikoli, dost dobře nelze. Nicméně pokud je škůdci umožněno dokončit svůj vývoj a násobně tak navýšit svoji populační hustotu, je jasné, že se tento škůdce, za účelem nalezení dalších zdrojů potravy bude dále šířit. Jakým způsobem bude probíhat toto šíření je závislé na mnoha faktorech. Například na zdravotním stavu sousedních lesních porostů, tj. jejich atraktivitě pro hmyzí škůdce, jejich věku, směru vanoucích větrů, vzdálenosti okolních lesních porostů apod. Podstatné však pro danou věc je skutečnost, kterou zároveň ve své žalobě přiznává i žalobce, že zdaleka ne všechny okolní lesní porosty byly ve dnech prováděné kontroly hmyzími škůdci již napadeny nebo vytěženy. Tudíž o ohrožení dosud zdravých, zejména mladších sousedních lesních porostů v majetku Města Havlíčkův Brod není pochyb. Také je třeba si uvědomit, že došlo i k ohrožení lesních porostů sousedních vlastníků.
31. Při určení druhu správního trestu a jeho výměry bylo přihlédnuto ke všem okolnostem, které jsou stanoveny v ustanovení §§ 37 až 40 zákona č. 250/2016 Sb., a tyto jsou v rozhodnutí ve věci řádně specifikovány. Inspekce dbala na to, aby přijaté řešení bylo v souladu s veřejným zájmem a aby odpovídalo okolnostem daného případu, jako i na to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Pro porovnání žalovaný uvádí některá rozhodnutí inspekce v rámci celé České republiky, např. rozhodnutí č.j. ČIŽO/41/2019/10717, kdy za včasné nezpracování kůrovcového dříví v množství 43 m³ byla uložena pokuta ve výši 43 000 Kč, dále rozhodnutí č.j. ČIŽP/42/2019/120, kdy za včasné nezpracování 4 355 m³ kůrovcového dříví byla uložena pokuta ve výši 4 000 000 Kč nebo rozhodnutí č.j. ČIŽP/46/OOL/SR01/1610286.003/16/UVA, kdy za včasné nezpracování 200 m³ kůrovcového dříví byla uložena pokuta ve výši 240 000 Kč. K tomu žalovaný ještě zmiňuje, že dosud v rámci Kraje Vysočina nebylo řešeno tak rozsáhlé zanedbání povinností v ochraně lesa v souvislosti s rozvojem kůrovcové kalamity, jako v případě Města Havlíčkův Brod.

V. Replika žalobce

32. Žalobce shrnul, že v důsledku napadeného rozhodnutí mu vznikla povinnost uhradit poměrně vysokou finanční částku, která mu bude chybět na investice. To obzvláště v době zvýšených výdajů v souvislosti s epidemií COVID-19 a v souvislosti s růstem cen stavebního materiálu. Skutečnost, že z uložené pokuty do rozpočtu města připadne 50%, na tom nic nemění. Tuto část pokuty totiž nebude město oprávněno použít na libovolný účel.
33. Žalobce setrval i na tom, že dle strany 5 odůvodnění prvostupňového rozhodnutí, byla ČIŽP na její výzvu poskytnuta velmi podrobná evidence jak celkové těžby, tak pouze kůrovcové těžby. Údaje jsou evidované v řádu setin metru krychlového dřeva. Žalobce tak netuší, na základě čeho žalovaný

došel k závěru, že žalobce nemohl mít přehled o množství kůrovcové hmoty v jednotlivých lesních porostech nebo plánovat a realizovat obranná a ochranná opatření.

34. Namítl, že opatření obecné povahy je správním aktem. Je otázkou, zda vůbec může být důkazem o stavu v lesích. Uvedl, že pokud se žalovanému dokumenty Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem nehodí, tak tvrdí, že z nich vyplývající skutečnosti nejsou pravdivé. Pokud se ale správním orgánům hodí, dokáží z nich vyjít při odůvodnění rozhodnutí o vině. V tom žalobce odkázal na 1. polovinu strany č. 6 prvostupňového rozhodnutí.
35. Nesouhlasí rovněž se žalovaným, že přestože bylo žalobci zjevné od roku 2016, že nejsou dostatečné zpracovatelské kapacity, výzva k uzavření smluv byla podána až 25. 9. 2018. Žalobce poukázal na to, že v průběhu roků 2017 a 2018 uzavřel několikrát smlouvy na navýšení kapacit. Ve smlouvách je sice cena a jejich objem, skutečný objem byl ale vyšší. Smlouvy uzavřené v roce 2016 nijak neomezovaly žalobce v rozsahu prací, které podle nich byly provedeny. Zpracovatelské kapacity pak byly navíc omezeny množstvím kvalifikované pracovní síly, tak i techniky.
36. Pokud je pak součástí skutkové podstaty ohrožení nebo poškození, je třeba, aby se s tím odůvodnění vypořádalo. V něm není žádná zmínka o tom, jestli v okolí předmětných smrkových porostů byly i jiné smrkové porosty kůrovcem dosud nenapadené, které kůrovec v porostu napadl nebo mohl ohrozit.
37. Žalovaný pak uvádí příklady rozhodnutí s uvedením, jaké množství dřeva nebylo zpracováno a jaká byla uložena pokuta. Bez znalosti detailů to ale s případem žalobce nelze srovnat. Jiný případ je, pokud vlastník lesa napadení stromů kůrovcem vůbec neřeší a něco jiného je případ žalobce, kdy za dva, tři roky navýšil roční objem těžby v lese na cca 1458 % a i tak to nestačilo. Jiná věc je množství případů, kdy vlastník lesa včas neodstranil kůrovcem napadenou dřevní hmotu a ČÍŽP to neřešila. V posledních letech v okrese Havlíčkův Brod platí, že lze vidět skupiny zcela mrtvých suchých smrků. Tedy smrků ve stavu, kdy nebyla splněna zákonná povinnost. Při počtu přestupkových řízení 164 za rok 2019 za celou Českou republiku je zřejmé, že většina porušení těchto právních předpisů nebyla v přestupkovém řízení vůbec řešena. I proto má žalobce uloženou pokutu za neadekvátní. Něco jiného poté je průměrná výše pokuty v případě, kdy byla uložena, a něco jiného je fakt, že v mnoha případech přestupkové řízení vůbec nebylo vedeno.

VI. Posouzení věci Městským soudem v Praze

38. Městský soud nejprve shledal, že jsou splněny podmínky řízení, žaloba je přípustná, byla podána včas a osobou oprávněnou. Následně vycházejí ze skutkového a právního stavu, jenž zde byl v době vydání, přezkoumal napadené rozhodnutí na základě žaloby v mezích žalobních bodů [§ 75 odst. 1 a 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“)], včetně řízení předcházejícího jeho vydání, a nezjistil při tom žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlídnout z úřední povinnosti.
39. Soud rozhodl podle § 51 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť žalobce s tímto postupem souhlasil a žalovaný s rozhodnutím bez jednání nevyslovil nesouhlas, ten se proto presumuje dle § 51 s. ř. s. *in fine*. Důvodem pro nařízení jednání nebyla ani potřeba dokazování, neboť veškeré listiny potřebné pro rozhodnutí jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek NSS č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS z 29. 1. 2009). Dále skutečnosti vyplývající ze žalobcem navržených důkazů k nepřiměřenosti pokuty (fragmenty výroční zprávy České inspekce životního prostředí za rok 2019, o přehledu kontrolní činnosti v roce 2019 či fragmenty Zpravodaje ochrany lesa 2019 - svazek 22, o průběhu současné kůrovcové kalamity) jsou obecného charakteru. Svědčí o objemu pokut za Českou republiku a o objemu vytěženého či na místě ponechaného kůrovcového dříví za Českou republiku, přímo se však nevztahují k jednání žalobce. Nevyplývají tak z nich rozhodné skutečnosti, na základě kterých by bylo možno posoudit či přehodnotit individuální závažnost protiprávního jednání žalobce. Městský soud neshledal proto tyto podklady za podstatné pro předmět projednávané věci.

40. Mezi stranami především není sporný skutkový stav. Proces jeho zjišťování shrnuje prvostupňové rozhodnutí na straně 3 – 7 a vychází z protokolu o kontrole ze dne 24. 7. 2019, č. j. ČIŽP/46/2019/3204. Inspekce v den kontroly 14. 3. 2019 na pozemcích žalobce p. č. X, vše v katastrálním území X konstatovala v porostních skupinách X a X stojící kůrovcové souše s dokončeným vývojem lýkožrouta smrkového a lesklého v celkovém objemu 3.592 m³.
41. Inspekce konstatovala, že množství neasanované dřevní hmoty nebylo možné v den kontroly ověřit z toho důvodu, že na tento majetek není veden lesní hospodářská evidence daná vyhláškou č. 101/1996 Sb. Množství neasanované kůrovcové hmoty (stojících souší) proto inspekce dovodila až následně z podkladů, které jí o těžbě na pozemcích předložil žalobce – jednak na základě odečtu vytěžené dřevní hmoty od celkových zásob dle lesního hospodářského plánu platnému ke dni 1. 1. 2009, to zjistila inspekce, že 1186 m² kůrovcové hmoty se nacházelo v porostní skupině X a zbývajících 2406 m² v porostní skupině X. Pro ověření tohoto výpočtu provedla inspekce porovnání mapových podkladů na webu www.uhul.cz „Kůrovcová mapa (2019)“ s fotodokumentací a kontrolním zjištěním v den kontroly 14. 3. 2019. Tímto porovnáním dospěla inspekce k množství stojících souší v celkovém objemu 3327 m³, tj. k výsledku, který se výrazně neliší od předchozího propočtu vycházejícího z odečtu vytěžené dřevní hmoty od výchozího stavu 3.592 m³).
42. V tomto objemu tedy byl žalobce shledán vinným za nezajištění včasného zpracování a asanování kůrovcové hmoty, tj. vinným za přestupek dle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb.
43. Žalobce je názoru, že v jeho jednání byly splněny všechny podmínky dle ustanovení § 21 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky, pro zproštění odpovědnosti právnické osoby za přestupek, neboť vynaložil veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránil.
44. V první řadě namítl, že jeho obvod patřil k nejzasáženějším územím kůrovcovou kalamitou v celé České republice (k tomu v odvolání navrhl důkaz Ústavu pro hospodářskou úpravu v lesích Brandýs na Labem „*Nová aktualizace kůrovcové mapy v období od září 2018 až září 2019*“). Tento názor naopak žalovaný relativizuje poukazem na opatření obecné povahy ze dne 3. 4. 2019, č. j. 18918/2019-MZE-16212, z něhož má vyplývat, že do mimořádné kalamitní zóny byla zařazena jen jižní část obvodu ORP Havlíčkův Brod.
45. Ani jedna ze stran nepopírá, že obvod ORP Havlíčkův Brod zasážený kůrovcovou kalamitou byl, mezi stranami je v tomto ohledu toliko spor o míru zasážení; nicméně je pořad nesporné, že kůrovcovou kalamitou byl dotčený obvod včetně pozemků ve vlastnictví žalobce zasážen významně. Tato situace proto vyžadovala zásah a zajištění asanace kůrovcové hmoty. Žalobce si jako vlastník a lesní hospodář této skutečnosti vědom byl, měl si také být vědom i toho, že jsou zasázeny i jeho lesní pozemky, v jaké míře tomu fakticky je, jaká může být prognóza vývoje vzhledem ke klimatickým podmínkám a jaké je za této situace bude nezbytné přijmout opatření k zajištění včasné asanace kůrovcové hmoty. Samotné zjištění přesné míry zasážení kůrovcovou kalamitou nic o schopnostech a možnostech vlastníka-žalobce zajistit správnou, vhodnou a včasnou asanaci nevyovídá. Je tedy bez významu pro projednávanou věc, v jaké míře přesně byly pozemky žalobce či obecně oblast Havlíčkova Brodu kůrovcovou kalamitou zasázeny.
46. Dále žalobce namítl, že postupně navyšoval kapacity pro těžbu. Jak v doplnění podkladů ze dne 29. 5. 2019, ve vyjádření k protokolu ze dne 8. 8. 2019, tak ve vyjádření k zahájení správního řízení (30. 10. 2019) ve věci přestupku žalobce uváděl, že byly uzavřeny smlouvy s externími dodavateli. V roce 2016 na dobu do konce roku 2019 to byly 4 různé smlouvy dle typů prací. Jelikož kapacita nestačila, v roce 2017 byly navýšeny kapacity na těžbu harvesterovou technologií s Lesním družstvem ve Štokách, na konci února 2018 bylo s tímto družstvem dohodnuto navýšení prací. K průběhu těžby žalobce uvedl, že nárůst napadeného dřeva byl zaznamenán v roce 2017, v průběhu roku 2017 odstraňoval napadené stromy a vytěžil je do 31. 3. 2018 a to s přesahem i za hranice napadených stromů. K šíření došlo i do dalších porostů a v červenci 2018 nastalo masivní rojení kůrovce a nárůst kůrovcového dříví.

47. V květnu a červenci 2018 bylo objednáno provedení dalších těžebních prací u Víta Kučery a Rostislava Švece, potřebný objem prací byl vyšší, kapacity byly využity i nad objem smluvených či objednaných prací. V létě roku 2018 proběhlo výběrové řízení na posílení kapacity kalamitní kůrovcové těžby a smlouvy o dílo byly uzavřeny se všemi, kdo se do řízení přihlásil.
48. Žalobce ve správním řízení předložil k důkazu tyto smlouvy o dílo: Smlouva č. 2017/0826 ze dne 4. 12. 2017 (dílo: těžba kůrovcová a kalamitní, soustředování dřeva univerzálním kolovým traktorem, termín do 31. 3. 2018), smlouvu č. 2017/0544 ze dne 2. 8. 2017 (dílo: posílení kůrovcové kalamitní těžby dřeva harvesterovou technologií v porostech 18a10, 18b8, 18b5, 18d12, 19b9, termín do 31. 8. 2017), smlouvu o dílo ze dne 7. 3. 2016 na dobu do 28. 2. 2019 (Soustředování dřeva univerzálním kolovým traktorem s navijákem a univerzálním kolovým traktorem s vyvážecím přívěsem), smlouva o dílo ze dne 10. 3. 2016 na dobu do 28. 2. 2019 (těžba dřeva probírkovým harvesterem a soustředování dřeva vytěženého harvesterem vyvážecí soupravou), smlouva o dílo ze dne 3. 3. 2016 na dobu do 28. 2. 2019 (těžba dřeva motorovou pilou). Dále předložil smlouvu č. 2018/0683 ze dne 10. 10. 2018 (dílo: posílení kůrovcové těžby dřeva motorovou pilou a soustředování dřeva traktorem), smlouvu č. 2018/0487 ze dne 1. 8. 2018 (dílo: odvoz a vagónování dřeva v souvislosti s kůrovcovou kalamitní těžbou), smlouvu č. 2018/0481 ze dne 25. 7. 2018 (dílo: odvoz a vagónování dřeva v souvislosti s kůrovcovou kalamitní těžbou), smlouvu č. 2018/0433 ze dne 27. 6. 2018 ve znění dodatku ze dne 30. 7. 2018 (dílo: posílení kůrovcové kalamitní těžby dřeva harvesterovou technologií), smlouvu č. 2018/0433 ze dne 27. 6. 2018 ve znění dodatku ze dne 30. 7. 2018 (dílo: posílení kůrovcové kalamitní těžby dřeva harvesterovou technologií), smlouvu č. 2018/0432 ze dne 27. 6. 2018 ve znění dodatku ze dne 31. 8. 2018 (dílo: posílení kůrovcové těžby dřeva motorovou pilou), smlouvu č. 2018/0145 ze dne 1. 3. 2018 (dílo: posílení kůrovcové kalamitní těžby dřeva harvesterovou technologií v porostech 8b7, 18d8, 18d12, 18b5, 19b9), objednávku č. 2018/0463 ze dne 16. 7. 2018 (dílo: posílení mimořádné kůrovcové těžby motorovou pilou) a č. 2018/0311 ze dne 9. 5. 2018 (dílo: kalamitní a kůrovcová těžba).
49. Předložené smlouvy potvrzují, že žalobce těžbu kůrovcového dříví nasmlouval v průběhu roku 2016 (s platností do února 2019) a v roce 2017 (na rok 2017 a do konce března 2018). Vyšší aktivitu v zajištění těžby žalobce vyvinul až koncem června 2018. Období od konce března 2018 do konce června 2018, kdy žalobce začal ve větší míře uzavírat smlouvy o dílo v roce 2018, bylo pokryto smlouvami z roku 2016 a smlouvou č. 2018/0311 z 9. 5. 2018. To tedy odpovídá již vyloženému tvrzení žalobce, že musel zajistit větší rozsah těžby v letních měsících roku 2018, kdy došlo k rozsáhlému rojení kůrovce. I nárůst těžebních prací a vytěženého dříví v roce 2018 pak odpovídá tomu, že žalobce vytěžil masu dřeva ve značně vyšším rozsahu (jak uvádí v žalobě).
50. To všechno přesto neznamená, že prováděná těžba byla dostatečně účinná. Žalobce předložil přehled těžby porostů za měsíce červen 2018 – leden 2019, údaje lesní hospodářské evidence - těžba dle podvýkonů 2009 - 2018 a smlouvy o zajištění těžebních prací.
51. Žalobce nicméně ve správním řízení tvrdil (nikoliv však již v žalobě), že v roce 2018 do 31. 3. 2018 vytěžil všechno kůrovcové dříví a to i za hranicí, kde ještě kůrovcové dříví bylo. K této tvrzené skutečnosti však, přestože by měla svědčit v jeho prospěch, žalobce nenavrl žádný konkrétní důkaz. Především mělo být v jeho možnostech takový důkaz navrhnout, neboť o tom, jak postupoval při těžbě, mohl relevantní podklady předložit pouze on sám.
52. Žalobce v této souvislosti nesouhlasí s názorem žalovaného, že pokud nevedl lesní hospodářskou evidenci stanovenou vyhláškou č. 101/1996 Sb., nemohl mít o množství kůrovcové hmoty v jednotlivých lesních porostech detailní přehled.
53. Podle § 32 odst. 1 zákona o lesích je vlastník lesa povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména „a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření.“

54. Podle § 32 odst. 3 zákona o lesích při vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků.
55. Podle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 101/1996 Sb., ministerstva zemědělství, kterou se stanoví podrobnosti o opatřeních k ochraně lesa a vzor služebního odznaku a vzor průkazu lesní strážce /prováděcí vyhláška k zákonu č. 289/1995 Sb., o lesích (lesní zákon)/ při zabezpečení ochrany lesa se sleduje zdravotní stav lesa, identifikují škodliví činitelé a provádějí konkrétní metody kontroly a ochrany lesa proti jednotlivým škodlivým činitelům. Podle § 2 odst. 4 vyhlášky vede vlastník lesa podle porostů [§ 2 písm. s) lesního zákona] evidenci kalamitních škůdců, kteří dosáhli zvýšeného nebo kalamitního stavu. Evidence obsahuje tyto údaje: a) druh kalamitního škůdce, b) lokalizace výskytu, c) rozsah škod (m³ nebo ha), d) datum zjištění škody, e) datum a druh obranného zásahu proti škůdci.
56. Mezi stranami není sporné, že žalobce takovou evidenci nevedl (žalobce to nepopírá), inspekci ji ostatně ani neposkytl. Žalobce má za to, že totožné skutečnosti vyplývají z těch evidencí, které doložil. Z údajů lesní hospodářské evidence sice vyplývá přehled, kolik m³ kůrovcového dříví v kterém roce žalobce vytěžil – např. významný nárůst začal v roce 2013, kdy v následujícím roce prakticky vždy zahrnovala těžba dvojnásobek těžby předchozí rok prudký skok v roce 2018, který zahrnuje téměř trojnásobek těžby v roce 2017. Z těchto podkladů nicméně nevyplývá, že žalobce monitoroval a v jakém rozsahu výskyt škůdců, jak se vyvíjela situace, jakými opatřeními postupně zasahoval, jaká byla jejich lokalizace, což má být předmětem evidence dle § 2 odst. 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb. Tím spíše neměl žalobce jak doložit, že se těžba kůrovcového dříví zastavila do 31. 3. 2018 jeho vytěžením, či kde se ta těžba zastavila.
57. K tvrzení žalobce ve správním řízení, že v podstatě do 31. 3. 2018 vytěžil veškeré kůrovcové dříví, tak žalobce sám nedisponoval žádným věrohodným podkladem a tím spíše jej (ve prospěch žalobce) nemohla zajistit ani inspekce. Tvrzení žalobce, že veškeré kůrovcové dříví vytěžil do 31. 3. 2018, což by mohlo logicky znamenat, že by kůrovcová kalamita po 31. 3. 2018 musela začít „od nuly“ patrně z jiných zdrojů než z kůrovcového dříví na pozemcích žalobce, tak nemá věrohodnou oporu v podkladech správního řízení.
58. Navíc je třeba poukázat na to, že asanace kůrovcového dříví může být provedena nejen ve formě mechanické, ale i chemické, popř. ve formě odchyty kůrovců feromonovými lapači. Podle § 4 odst. 1 vyhlášky č. 101/1996 Sb. se vzniku zvýšeného stavu hmyzích škůdců předchází zejména odstraňováním materiálu vhodného pro rozmnožování hmyzích škůdců a soustavným vyhledáváním a včasným zpracováváním všech napadených stromů, ošetřováním lesních porostů, zjišťováním výskytu a hubením škůdců. Podle přílohy 2 vyhlášky č. 101/1996 Sb. „*Hlediska pro určování základního, zvýšeného a kalamitního stavu kalamitních hmyzích škůdců a metody kontroly a ochrany proti těmto škůdcům*“ je včasnou a účinnou asanací úkon, kterým se zamezí, aby lýkožrout v kůrovcovém dříví dokončil vývoj nebo toto dříví opustil a napadl další stromy. Včasná a účinná asanace může být provedena mechanicky, například odkornovacím adaptérem na motorovou pilu, nebo chemicky s využitím insekticidů. Za včasnou a účinnou asanaci se nepovažuje pouhý odvoz kůrovcového dříví. Ochrana spočívá rovněž v nasazení odchyťových zařízení (feromonových lapačů, lapáků nebo otrávených lapáků - ČSN 48 1000). Počty aplikovaných odchyťových zařízení vychází z kalamitního základu, což je objem včas zpracovaného kůrovcového dříví (v m³) za období od 1. srpna do 31. března následujícího roku.
59. Z podkladů (protokol o kontrole a z podkladů dodaných žalobcem – výrobně mzdové lístky a „Evidence aplikovaných RLP“) ve správním řízení pak vyplývá, že chemickou asanací tj. postřik žalobce prováděl jen částečně – v červnu, červenci a srpnu 2018 v objemu 5 % oproti zpracované kůrovcové dřevní hmotě v daném roce. Více o rozsahu chemické asanace netvrdil žalobce ani v rámci správního řízení a ani v žalobě. Obdobné platí ve vztahu k odchyťovým zařízením – ani o využití těchto prostředků ochrany žalobce nic nevedl. To přesto, že jej obecně k vyjádření

o vynaloženém úsilí a učiněných opatřeních inspekce vyzvala v žádosti o doplnění podkladů ze dne 13. 5. 2019, č. j. ČIŽP/46/2019/4376. Žalobce tedy neobjasnil, proč ve větší míře neprováděl chemickou asanaci, či neinstaloval odchytové zařízení – feromonové lapače, když nedisponoval těžební kapacitou pro asanaci kůrovcového dříví.

60. Podle § 21 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky právnická osoba za přestupek neodpovídá, jestliže prokáže, že vynaložila veškeré úsilí, které bylo možno požadovat, aby přestupku zabránila.
61. Lze přisvědčit názoru žalovaného, že bez existence evidence dle § 2 odst. 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb., žalobce nedisponoval jedním z nástrojů k provedení ochranných opatření proti škůdcům – evidencí škůdců. Bez tohoto podkladu je logická pochybnost správních orgánů o tom, zda po zkušenostech z roků 2016 a 2017 žalobce vůbec disponoval rozhodnými poznatky o situaci a zda proto vůbec v prvním pololetí 2018 odhadl správně situaci a vyvinul včas dostatečnou aktivitu k učinění ochranných opatření. Podklady správního řízení (ať už v rámci kontroly či v řízení o přestupku žalobce) přitom tomuto závěru nesvědčí. Byť lze přisvědčit žalobci, že zvýšeným úsilím od léta 2018 navýšil kapacitu těžby, současně nečinil dostatečnou chemickou asanaci, popř. nevyužil feromonových lapačů. Městský soud se proto neztotožnil s tím, že by žalobce prokázal, že skutečně učinil vše, co bylo v jeho možnostech pro včasnou asanaci kůrovcového dříví.
62. Žalobci pak není z rozhodnutí zřejmé, jak svým jednáním ohrozil životní prostředí a je přesvědčen, že životní prostředí svým jednáním neohrozil.
63. Prvostupňové rozhodnutí uznalo žalobce vinným jednáním, které (dle výroku) spočívalo v tom, že *„obrozil životní prostředí v lesích, vytvořením podmínek pro působení biotických a abiotických činitelů. Toho se obviněný dopustil tím, že v průběhu měsíce srpna a září roku 2018 nezajistil včasné zpracování a asanaci 3.592 m³ kůrovci, převážně druhu lýkožrout smrkový (*Ips typographus*), lýkožrout severský (*Ips duplicatus*) a lýkožrout lesklý (*Pityogenes chalcographus*), napadené smrkové dřevní hmoty na pozemcích ve svém vlastnictví p. č. X, vše v k.ú. Perkenov, v porostních skupinách X a X tak, aby v ní tyto nemohli dokončit svůj vývoj, namnožit se a rozšířit se do okolních porostů.“* Odůvodnění prvostupňového rozhodnutí poté v zásadě konstatuje totéž jako výrok a totožné obsahuje rovněž i napadené rozhodnutí na straně 9.
64. Podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, se fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba dopustí přestupku tím, že vytvoří podmínky pro působení škodlivých biotických a abiotických činitelů.
65. V rozsudku ze dne 22. 12. 2015, č. j. 6 As 157/2014 – 53, dostupném na www.nssoud.cz, Nejvyšší správní soud ve shodě s městským soudem konstatoval, že jednání - ohrožení životního prostředí - spočívalo v umožnění vývoje kůrovce a jeho výletu do okolí, což v tehdejší věci dokládaly výletové otvory na napadených stromech. Skutečnost, že ke zvýšení výskytu kůrovce v okolních lesích fakticky nedošlo, neznamená, že životní prostředí nebylo ohroženo (a že stěžovatelka postupovala správně a že ji nelze uznat vinnou ze spáchání správního deliktu), protože v případě přírodních procesů je nutno brát v úvahu řadu dalších proměnných, které jsou mimo jakoukoli vůli člověka, tj. vlastní nenavýšení počtu kůrovců v okolí mohlo být způsobeno řadou činitelů mimo jakýkoli vliv stěžovatelky.
66. V témže rozsudku Nejvyšší správní soud vyložil, že delikt ní jednání může spočívat jak v konkrétním jednání, tak v opomenutí (tj. nesplnění určité zákonné povinnosti). Tato zákonná povinnost je stanovena mimo jiné v ustanovení § 32 odst. 1 lesního zákona, dle něhož je vlastník lesa *„povinen provádět taková opatření, aby se předcházelo a zabránilo působení škodlivých činitelů na les, zejména a) zjišťovat a evidovat výskyt a rozsah škodlivých činitelů a jimi působených poškození důležitých pro pozdější průkaznost provedených opatření; při zvýšeném výskytu neprodleně informovat místně příslušný orgán státní správy lesů a provést nezbytná opatření, b) preventivně bránit vývoji, šíření a přemnožení škodlivých organismů“*. Odstavec 2 téhož ustanovení pak dále stanoví, že *„[p]ři vzniku mimořádných okolností a nepředvídaných škod v lese (větrné a sněhové kalamity, přemnožení škůdců, nebezpečí vzniku požárů v období sucha apod.) je vlastník lesa povinen činit bezodkladná opatření k jejich odstranění a pro zmírnění jejich následků“*.

67. Rovněž v rozsudku ze dne 16. 10. 2015, č. j. 4 As 71/2013 – 35, Nejvyšší správní soud souhlasil se závěrem správních orgánů, že „výletové otvory, opadaná kůra s poškozenými kůrovci a jejich larev bez jakýchkoli pochyb dokládají, že došlo k dokončení vývoje lýkožroutů a jejich výletu. ...Umožnění vývoje kůrovce a jeho výletu do okolí (jak dokládají výletové otvory) ohrožení okolních lesních porostů dokládá. Skutečnost, že ke zvýšení výskytu kůrovce v okolních lesích fakticky nedošlo, neznamená, že životní prostředí nebylo ohroženo, že stěžovatelka postupovala správně a že ji nelze uznat vinnou ze spáchání správního deliktu, protože v případě přírodních procesů je nutno brát v úvahu řadu dalších proměnných, které jsou mimo jakoukoli vůli člověka, tj. vlastní nenavýšení počtu kůrovců v okolí mohlo být způsobeno řadou činitelů mimo jakýkoli vliv stěžovatelky. To, že k faktickému poškození životního prostředí v podobě zvýšení stavu kalamitního škůdce nedošlo, bylo správními orgány správně vzato do úvahy při ukládání sankce.“
68. Judikatura tedy vyložila, že jednání spočívající ve vytvoření podmínek pro umožnění vývoje kůrovce a jeho výletu do okolí znamená ohrožení životního prostředí. Již samotným vytvořením těchto podmínek je škodlivé jednání dokonáno. Pokud pak k samotnému výletu vyvinutého kůrovce a k následnému napadení okolních lesů dojde, jde již o poškození životního prostředí. Jedná se o závažnější následek jednání, jímž byla naplněna ohrožovací skutková podstata podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa.
69. Z uvedeného tak vyplývá, že inspekce ani žalovaný nebyl povinen k deliktnímu jednání žalobce rovněž zahrnout, které další konkrétní porosty byly jednáním žalobce ohroženy. Vzhledem k ohrožovací skutkové podstatě přestupku totiž zcela stačilo, pokud bylo životní prostředí ohroženo jednáním žalobce spočívajícím v umožnění a dokončení vývoje zmíněných hmyzích škůdců - to bylo v uvedeném rozsahu beze sporu zjištěno kontrolou na místě. Které další porosty byly ohroženy či zda byly tímto jednáním poškozeny, není z hlediska naplnění znaků skutkové podstaty podle § 4 odst. 1 písm. c) zákona o České inspekci životního prostředí podstatné. Inspekce i žalovaný proto zcela správně a úplně právně kvalifikovali jednání žalobce.
70. Žalobce je rovněž toho názoru, že pokuta je nepřiměřená k okolnostem svého jednání, neboť má za to, že učinil maximum možného; pro tento případ navrhl moderaci uložené sankce. Žalobce současně netvrdí, že by pokuta pro něj měla likvidační výši a byla nepřiměřená jeho osobním a majetkovým poměrům (ty nesporně).
71. Za přestupek podle § 4 odst. 1 zákona o České inspekci životního prostředí lze uložit pokutu až do výše 5.000.000 Kč. Uložení trestu, v tomto případě výše pokuty je věcí správního uvážení. Správní soud pak může správní uvážení přezkoumat pouze co do jeho mezí, nikoliv co do věcného posouzení. „Úkolem soudu není nabrát správní orgán v jeho odborné dozorové kompetenci ani nabrát správní uvážení uvážením soudním, ale naopak posoudit, zda se správní orgán v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal se zjištěným skutkovým stavem, resp. zda řádně a úplně zjištěl skutkový stav, a zda tam, kde se jeho rozhodnutí opíralo o správní uvážení, nedošlo k vybočení z mezí a hledisek stanovených zákonem“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 5 A 139/2002 - 46, publ. pod č. 416/2004 Sb. NSS).
72. Žalobkyni byla uložena pokuta ve výši 720.000 Kč. Z ustanovení §§ 37 – 40 obecné úpravy zákona č. 250/2016 Sb. o odpovědnosti za přestupky pak vyplývají pravidla pro určení výměry trestu.
73. Hledisky pro uložení pokuty se inspekce zabývala na stranách 16 – 18 prvostupňového rozhodnutí. Inspekce jako významný hodnotila jednak rozsah poškozených stromů v objemu 3592 m³, a vzhledem k tomu jako významné i riziko šíření kůrovce do okolních ploch a lesů jiných vlastníků. Zohlednila, že kalamitní stav v lesích žalobce trvá již 4 roky a postižena byla již většina smrkových lesních porostů žalobce. Je názoru, že žalobce se jednáním dopustil v nedbalostním zavinění se znalostí věci – zdůraznila, že žalobce má zřízenou organizační část – Středisko městské a příměstské lesy, jehož posláním je hospodařit komplexně o les. Má tedy přímo k dispozici lesnický erudovaný personál, přesto jednal tak, jak je mu kladeno za vinu. U okolností spáchání přestupku inspekce hodnotila, že žalobce kapacitně již od roku 2016 nezvládal zpracovat dřevní hmotu, nicméně výzva k uzavření rámcové smlouvy na plnění veřejné zakázky těžební práce v lesních porostech v souvislosti s kůrovcovou kalamitou byla podána až 25. 9. 2018. V mezidobí byly uzavírány

smlouvy se živnostníky na řády nedostačujících stovek m³. Aktivitu žalobce nehodnotila inspekce jako maximální a ani jako polehčující okolnost, to za situace, kdy žalobce nevedl lesní hospodářskou evidenci a nemohl tak mít detailní přehled o množství kůrovcové hmoty v lesích. K délce trvání protiprávního jednání v době dvou měsíců (srpen, září 2018) inspekce uvedla, že vývoj jedné generace těchto hmyzích škůdců trvá 6-10 týdnů, jedná se tedy o dlouhé období. Odstranění a náprava následků a obnova ekologické stability je dlouhodobé, to inspekce hodnotila jako přitěžující okolnost. S tímto hodnocením se poté ztotožnil žalovaný. Pro porovnání uvedl, že za včasné nezpracování v jiných případech udělila inspekce následující pokuty – za objem kůrovcového dříví 4355 m³ pokut ve výši 4.000.000 Kč, za 200 m³ pokutu ve výši 240.000 Kč.

74. Správní orgány se zjevně zabývaly relevantními okolnostmi jednání žalobce, které byly rozhodné pro výměru sankce. Rozhodující bylo především množství zjištěné kůrovcové dřevní hmoty na místě – jedná se totiž o přímý důkaz toho, v jakém rozsahu žalobce své povinnosti vlastníka lesa dle § 32 zákona o lesích nesplnil. Jednání žalobce tedy skutečně nelze hodnotit jako zanedbatelné. Nebylo možné přihlídnout jako k polehčující okolnosti, jak intenzivní byl samotný kalamitní stav v místě – zde příhodně správní orgány (a ve shodě s nimi zastává shodný názor i městský soud) poukázaly na to, že žalobce zjevně neučinil vše a včas pro to, aby stavu na svých pozemcích zabránil. Následný stav je tedy nezbytné přičítat rovněž k tíži žalobce, neboť jsa poučen z předchozího vývoje od roku 2016, mohl vývoj škůdců v lesním porostu předvídat. Vzhledem k tomu, že žalobce nedoložil evidenci hmyzích škůdců dle § 2 odst. 4 vyhlášky č. 101/1996 Sb., nelze přisvědčit žalobci, že by byl se situací dobře seznámen. Městský soud je proto celkově názoru, že žalobce nebyl schopen na situaci včas a adekvátně reagovat a přisvědčil proto názoru správní orgánům (vycházejícímu z tvrzení žalobce a z dokazování provedeného předloženými smlouvami o dílo), že při řešení situace žalobce zpočátku postupoval váhavě. Městský soud sice částečně přisvědčil žalobci, že bez znalosti konkrétních případů, na které v napadeném rozhodnutí pro srovnání odkázal žalovaný, nelze usuzovat na přiměřenost pokuty ve věci žalobce. Ze srovnání s pokutami uloženými za totožné jednání v jiných případech (společné však vždy bylo v těchto případech „*včasné nezpracování kůrovcového dříví*“) nicméně nevyplývá, že by uložená pokuta v nynější věci byla absolutně nesrovnatelná a představovala by nepřiměřené vybočení z praxe inspekce při ukládání pokut (srov. § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád). To, že za obdobná jednání jiní vlastníci možná doposud nebyli sankcionováni, nemění nic na naplnění znaků skutkové podstaty přestupku a ani na závažnosti jednání žalobce; nemůže být proto důvodem pro zproštění odpovědnosti, upuštění od potrestání či ke snížení sankce.

VII. Závěr a náklady řízení

75. Městský soud nepřisvědčil žádné námitce žalobce. Neshledal, že by byly dány důvody pro zproštění žalobce odpovědnosti dle § 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky, neshledal důvodné ani namítané vady napadeného rozhodnutí. Pokuta uložená ve výši 720.000 Kč je sice pro žalobce nepochybně velmi citelná, není však excesivní či nepřiměřená k tomu, jaké jednání a za jakých okolností bylo sankcionováno a není nepřiměřená ani k poměrům žalobce; pokuta má podle městského soudu dostatečně výchovný efekt.
76. Jelikož je podle názoru městského soudu uložená sankce přiměřená povaze a závažnosti jednání a nijak zpochybněným osobním a majetkovým poměrům žalobce, neshledal soud důvod pro moderaci pokuty popř. pro upuštění od sankce podle § 78 odst. 2 s. ř. s.
77. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud dle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce neměl ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, a žalovanému nevznikly žádné náklady nad rámec jeho obvyklé úřední činnosti, proto mu soud jejich náhradu nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze 21. března 2022

JUDr. Ing. Viera Horčicová v. r.
předsedkyně senátu